

VENTA

30 exemplars 1 pesseta

Un número solt
5 cèntims

ADMINISTRACIÓ

Carrer de Ponent, 1, 1.^a
Rossó baix & la escalaSurte a llum puntualment
tots los divendres

PERIÒDICH POLÍTICH VERMEL

SUSCRIPCIÓ

ESPAÑA

Un trimestre 1 pesseta

EXTRANJER

Un trimestre 2 pessetas

LAS SUSCRIPCIONES
se pagan per adelantatLos pagos pueden ferse
en sellos de 15 cèntims
ó en timbres
especiales para periódicos

LO CLERO, L' ESTAT Y LAS PERSONAS

En pes tot lo poble honrat
ha auxiliat á Puigcercós,
restant en contrast odiós
no més que 'l clero y l' Estat.

MEETING LLIUREPENSADOR A TARRASSA

Los liberals de Tarrassa, ofesos per veure mancillada sa sempre liberal i progressiva ciutat per la escoria humana coneguda per lo nom de missions catòlicas, varen pensar en una reivindicació digna d'ells i més digna encara de la noble causa que defensan.

Perà l'últim dia de la feyna missionera, pera quan se deya que s' preparava una manifestació clerical ab assistència del individu que 's catòlics diuhen bisbe y de tots los més grossos xupópteros del clericalisme comarcal, los liberals tarrasencs, sense distinció de partit ni d' escola, organizen un meeting lliurepensador pera lo diumenje 8 del que cursa.

Al efecte varen anunciar l'acte per grans cartells y per una fulla titulada *Llamamiento a todos los anarquistas, socialistas, ateos, materialistas, masones, demócratas y espiritistas, tanto del sexo femenino como del masculino*, en que després de manifestar sa indignació per la farsa catòlica, feyan aquesta valenta afirmació:

«Los sotanas son fuertes aún, es verdad; los jesuitas con su audacia maquiavélica tratan de ver si pueden ganar la opinión pública, pero se equivocarán, porque todos sus manejos y conspiraciones se estreñarán ante la demoleadora piqueta de la razón y del derecho.»

Lo diumenje molt abans de l' hora designada pera l'acte, l'espaiós Teatro del Retiro estava pleñissim.

A las tres ocupà la presidencia la comissió organitzadora y un individu d'aquesta expressà en breus paraules lo caracter lliurepensador del acte que s'anava a realisar.

Lorenzo manifestà que aquell acte representava la protesta contra tota imposició dogmàtica al mateix temps que la dignificació del pensament. Afirmà que si lo lliurepensament no vol mereixer la calificació de catolicisme al invèdre, deu combatre la religió, l'autoritat y lo capitalisme. Lo nostre enemic no es únicament lo capellà sino també lo governant y lo burgès; per conseqüència no hi ha dogma religiós, ni dogma polític, ni dogma econòmic. L'home ha de conèixer 'l univers per la ciencia, no per la revelació; ha de reivindicar lo seu dret y respectar lo dels altres, per convicció propia, no per imposició d' una autoritat; ha de participar del patrimoni universal, no viure sotmes a l' explotació dels escarpadors de la riquesa y de la ciencia social. Lo lliurepensament, donchs, es l'anticipació de l'anarquia en l'estat present, aixis com l'anarquia serà la consagració del lliurepensament en la societat ultra revolucionaria.

Un atronador picament de mans demostrà la aprobació del auditori.

Esteve manifestà que l'causant de tots los mals socials, inclosa l'ignorància que 's lliurepensadors deploran, es lo monopoli propietari y capitalista, encara que se 'ns presenti baix la triple forma de clero, govern y burgesia. Referintse als antecedents dels tarrasencs, recordà que saben pública y colectivament lluytar en lo camp econòmic, com ho probaren en la passada hueiga; en lo camp religiós, com ho probava aquell mateix meeting de protesta contra 's excessos missioners: falta únicament portar las conseqüències de las conviccions a tots los actes de la vida y saber prescindir del capellà y del magistrat en lo naixement, en lo amor y en la mort. Extententse en aquest punt, la concurrència manifestà sa conformitat ab l'orador en nutridissims aplausos.

Soledat Gustavo va llegir un treball sobre la situació de la dona, que nostres llegidors podran veure íntegro en nostre colega *El Productor*.

La presència d'aquesta il·lustrada jove, que ab tó ferm com la severitat del seu pensament, al mateix temps que graciós per la influencia femenina, abordava atrevidament lo problema de la emancipació de la dona, emocionà profundament a la concurrència. L'ovació tributada a Soledat fou carinyosissima.

Metas, professor de l'escola laica, exposà la influencia clerical a través de l' historia, terminant ab l'afirmació de que 'l laicisme ha de donar generacions despossehidas de tota preocupació y abta per tant per la vida de la llibertat.

Mármol desenvolrà y probà la tesis de que lo lliurepensament es inalienable a la personalitat humana, y per tant existeix sempre lo mateix

en lo fondo de insana presó que devant de las fogueradas del Sant Onci ó devant de la força clavada per la burgesia republicana pera reprimir los progressos de l'anarquia. Lo que 's necessita es destruir tots los privilegis socials pera que la ciencia illumini totas las inteligèncias y la llibertat impulsi totas las voluntats, única manera d'alcansar l'armonia y perfecció social que pot esperarse de las condicions humanes.

Al arribar a aquest punt lo meeting alcançà son període culminant. Lo poder de la rahó junt ab los prestis de l'eloqüència excità lo entusiasme dels liberals tarrasencs, manifestat per atronadors aplausos.

Odon de Buen exposà ab rasgos brillantissims las teorías científicas en que 's funda la dignitat de la personalitat humana, tractant ab lo desprecí propi de qui 's coloca en las alturas de la ciencia la petitesa de las teogonias sobrenaturals. Terminà excitant als liberals tarrasencs a la constitució d'una formidable agrupació lliurepensadora ab la que 's podria contrarestar tota mena d'influencias clericals y reaccionaries.

La concurrència feu justícia al saber y a la rectitud del orador ab unànims y entusiastas aplaudiments.

Lo president donà las gracias a la concurrència y als oradors per haver apoyat l'iniciativa de la Comissió organitzadora y declarà terminat l'acte.

En resúm: una demostració més de que a Cataluua, sempre que 's tracta de manifestacions liberals resulta la conseqüència lògica: la Anarquia.

A Tarrassa, donchs, correspon l'honrosa distinció de ser considerada com una ciutat digna de la societat futura.

DITXOS MANDITXOS

CONVERSA DEL DIA

Un dia trobo en Pepet molt amoblant.
—Y, donchs, aquèr tall què 't passa? 't veig molt capicós!

—Ca, home, aboréix demanà feyna.

—No 'n trobas?

—Ni 's mila. Torna demà, fe, setmana entrant, que ara espero una contracta... en fi, que ni ha per fer un diabat.

—Y, a pesar d'aixó, no vols creure que aquestos son una mala incurables mentre no 's fesai donà un capirell a la societat.

—Tu sempre tens la mateixa quimera. Y lo mon aixís 'l hem trobat y aixís lo deixarem.

—Tu si que estis ben tossut. Sufreixes las conseqüències del desordre social y encare no vols veure clar. Ara mateix acabas de dir un diabat, que si 't prenguessis la molestia d'escoltar, ja no 't dirias més.

—Quin?

—Home, lo que has dit de que aixís ho hem trobat y aixís ho deixarem, com molts altres ditxos que no son més que tonterias.

No m'és te vell fer veure una comparansa entre 't sigle passat y aquest.

Llavores la gent per anar d'aquí a Vilafranca, com aquell qui diu, s'havian de confessar y combregar. Tot hom anava en carros y en matxos, per mals camins, que qual millor era anà a peu; ara vas a l'altra part de mon ab un salt.

—Be, si, per que hi ha lo carril. Però per aixó estem igual que abans.

—Home, esperat. La veuràs. Abans entrada de foch al lit, per que no hi havia més llum que las llantias de las capellets, y aixó no a tots los carrers. Y si a las focas te atrevies a sortir al carrer y 't trobava una ronda, ja 'stavas fresch.

—Gracias haver inventat lo gas, que si no...

—Be, lo que sigui. La qüestió es que ara vas a tot hora de nit y ab molta llum y ningó 't diu res.

—Però si pobres eran abans, pobres som ara.

—Mes no 'm negaràs que allavors l'home que renega va la posaven una mordassa que l'escanyava, y 'l que 's atrevia a menjar carn en divendres, en dejuni ó en setmana santa anava a parar a la Inquisició sense que li valgües Sant Cristófol nano.

—Te concedixo que ab aixó hem progressat. Ara tenim més llibertat, però no 'n cau cap tros a l'olla.

—Es cert que no 'n va cap tros a l'olla; però jo no sé si tu preferies, per exemple, veure sempre privat de tota idea, sempre haver de ser hipòcrita, viure sempre amensat ab grans càstichs. Llavores no faltava feyna, per cert; se treballaven tots los dias de la setmana y encara moltes festes se treballava pel rector, aixó no era pecat; y quant tenias la collita feta, lo senyó marquès ó baró ó lo qui fos se 't quedava lo que volia, si no 't prenia alguna filla que tinguessis molt guapo; vivias y menjaves com los tocinos, sempre 't atropellaven sense que puguessis queixarte; no tenias, en fi, més dret que paga deumes y primicias de tota mena y la força per recompena. Lo treballador no tenia res, ni dignitat aixquers,

era una cosa detestable. No havia adquirit la personalitat que tu ara, 't sembla igual aixó ab lo d'avuy?

—En veritat, ja hi ha diferencia; però cada temps porta las sevas cases.

—Aixó ja es més enrahonat que no lo que has dit abans. Però, ab tot, si no hi hagües hagut molts homes, que, ansats de sufrir, se decidiren a jugar la vida per conquistar aquesta llibertat, aquesta dignitat, encara remontrats l'aygue per que lo raxh raxh de las granotas no desperdetsin al senyor, encara podries veure destripar per calentarse lo noble sos peus en las entranyas y encare hauries de concedirli las primicias de la teva novia si a 'n'ellis li agradés. Y d'aixó que no 'n tires res a la olla, ves si 't agradaria gayre.

—Aquestas cosas ja han passat, y ara som en altre temps.

—Donchs, ¿no dius sempre que 't mon aixís 'l hem trobat y aixís 'l hem de deixar? ¿En que quedem? ¿es igual ó no?

—Igual no es está clar.

—En conseqüència, lo que deyas es un gros diabat.

—Veus com 't has convensut!

—Però, no 'm negaràs tampoch que ara patim de totes menas en moltissima llibertat y dignitat.

—Patim. Pepet, per que tots los que pensan com tu fan que 't pati no s'acabi.

—Home, voldria que 't esploquesas.

—Si ja estich cansat de dirho y repetirho, però hi tornaré. Veus, tu mateix comensas per creure que 't mon no cambia, com has dit, y te resignas a viure com te deitan viure y no 't mou ni 't mena.

—Y ¿que vols que fesai jo? ¿no veus que 't peix gros sempre 's menja 'l petit?

—Veus, ja dius un altre besties; desconexes per complir lo que pot l'home decidit y ho desconexes tot. Ab uns quants exemples 't ho faré veure. ¿Quants ven ser los que van guanyar la Revolució de Setembre? ¿Quatre mil homes? ¿deu mil? Posa 'l número que vulgues.

—No crech que fossin tanta.

—Donchs, tu mateix me donas la rahó. Y quants millions d'habitants hi ha a Espanya? No obstant van guanyar 's menos.

—Oh! però 's més no van fer res.

—Es cert; però al tothom hagües lluytat, haurien també multiplicat los revolucionaris. Ademés has de tenir en compte una cosa, sempre son los menos que lluytan; la majoria fan com tu, vingui lo que vingui no 't mou, com si no hi tinguessis res que veure. En prova d'aixó, un grup de garibaldins han fet, ab constancia y entusiasme, l'unilat italiana, derrocant lo poder temporal del papa. Mas part del poble francès va fer la gran Revolució y l'escampa per tot arreu refent lo mapa d'Europa. Espanya va destrouss 'l absolutisme, no més per la decisió d'uns quants homes valents. Y si aquets lets res te prouan, 't ho provarán las consideracions que 't veig a fer, no per demostrarte que sempre 's menos decideixen en lo camp del progrés, com ja 't he prouat, sino per que veig que no es veritat que 't peix gros se menja 'l petit si 't petit no vol.

—Vejam, digas.

—Figurat ara per un moment que tots los treballadors del teu ofici, veyent a tu y altres sense feyna, se posen al cap que tot treballa.

—Aixó es impossible, per que no hi ha feyna per tanta gent.

—Esperat, home, no corria. Veyent que no hi ha treball per tothom acordan no treballar més que vuyt hores ó sis ó quatre, fins que tothom pugui col·locarse, y exigint un salari que 's pugui viure. Si tots exigien lo mateix, ¿podria guanyar 'l peix gros?

—Si, però vindrian treballadors d'altres punts a ocupar los nostres puertos.

—Y si feyan als altres punts lo mateix!

—Oh! si tots ho feyan ja estaria llest, encare que vulguesis la Revolució Social.

—Angela, home, ¿donchs 'l peix gros com queda?

—Però aixó la sabé que no es.

—No es, per que comensas tu per no moure y l'altre y l'altre, sent aixó tots victimas dels que 'ns explotan. Fembo si revés. Treballa ab entusiasme tu y ja y l'altre, veuràs quina via que 'n fem. Advertinte, que som los més los que sufrim y no 's necessitan tots per realisarho; sino que basta que ho vulguin molts y ab una quants de decidits n'hi ha prou per alcançar la victoria.

—Si tots ho voliam, ray, Però, desgraciadament, encara hi ha molts llans.

—Que tu ajudes a cultivar ab los ditxos que m'has tret y ab aquest fatalisme que tens com molts que accepten las desdixas sense posarhi res de la vostra part per remediarias; en lloch d'examinar 'l per que haventhi treball te quedas sense; per que quan traballas no pots menjar; per que haventhi tant menjar per tot arreu, a casa teva 't'o tens, y per que, en fi, sent tu un home com los altres, estas sempre condemnat a sufrir mentre altres que no traballen disfrutan, gozan y 's fan rics. Per aixó es que la llana no s'acaba y no estem millor.

—Ja tens una part de rahó; però, veis, 't que mex per juxo no arriba may d'quarto.

—Veyent el diantre tu y 's ditxos estafalaris que 't venen a la boca! Per ruxh merices que peteais y 't ventis en una cantonada!

—Home, no 't cofedis.

—Ni hi ha per incomodar-se. Si un home que té un mal que no 'l deixa viure y apura tots los recursos y no troba un remey positiu per calmar son dolor, y si li troba un que li entent la malaltia y remey li dona, encare que la salut tardí a recobrar-se, però que al cap de vell se cura radicalment, ¿serà tan imbècil de no pendre aquest

fermej ab entusiasme, en la esperança de sa salvació...

-Si, es veritat, però... -No hi ha per què valguj. A nostres mans està el re-mey; no t voldrà donchs no tenim dret a qüestionar...

PALLICU

CARTAS DE FORA

Cornellá 6 de Desembre de 1889.

Comunicat senyor Director: Sabré que respecte al escapat de la crema de nús de l'any 35, de qui poch ó molt parli la setmana anti-passada La TRAMONTANA...

Després un dia degut tenir el capritxo de anar á donar una volta per la ciutat major, ahont hi ha las escoles municipals, acompanyat del rector corzet y anant á fer la visita principalment á la de noyas...

La CORRESPONDENT.

Vilassar de Dalt 8 Desembre de 1889.

Endemoniat Director: Aquí á Vilassar de Dalt tenim un arcaide molt tranqui. Dimejts passat, á la casa de la Vila de Vilassar, tingueren lloch las eleccions del nou Ajuntament...

MARQUÉS

Pratidip 9 de Desembre de 1889.

Fallinat Director: Serian dos quarts de deu de la nit quan se va sentir lo primer crit de viva la República!

Se pensará aquant arribá fer la por al poble fent bramar crits de varias vivas no se molestó, arxivde, que encara que capitanejés doble ó lla y los fa cridar més fort que la nit del primer del mes, quan ferim desaspe tot ho netajarem.

qué no denuncia aquell quinquillere de la ermita de Santa Marina, be ho sap prou que allí se hi vent la mar de quincella mística y no paga matrícula lo quinquillere, una elástico m' hi jugo que no lo denuncia...

FACORATA

(FEM DISSAPTE)

SATIRA

Ja l' hora es arribada! fora, á fora polítics de carró sense consciencia, oradors de café, beneyts de l' hora...

Vosaltres, que escarniu las lleys sagradas d' aquest poble ignorant que os dona vida, mantenintvos gaudulu ab sas suadas;

Vosaltres que ballu la farandola y estau brut del pecat, volguent taparho, d' algun moxas Canons beu la estola;

Vosaltres, que compru sense reparo los sots de concejal á tres pesetas (1) y la banda il·lumi, ab gran desparro,

Vosaltres, que amagau las malas trestas, al obrer adúlter, y un cop á l' oïa l' etjegu á os molestas á fer... l' iresas,

Vosaltres, finalment, gent de la embrolla, d' impudicia y de vila creuada barres, que sota l' alany tenu de fer fornicia.

[Aya, toque lo dot] que ja clareja lo sol de l' llibertat, fora tranyines! d' enrados y embolicho, fardu neta!

[No más folias question! no más bronquias! no más explotació! no más miserias! no más debucats ja; no más pampinas!

Ja esten canasas de bromas y misteris, de farses á tot estrop y lladronis; son fars treurán los nostres subermeral!

Tot put é malvatsat, tot put é ricí, allí ahont viu lo treball y la honradesa es l' alé dels foras un perjudici.

[A fora] ja fora be dit nostra riquesa es la pau de lo cor, es la esperança que tenim al progrés, glorirosa empresa!

Quan més sa suzore divina s' atansa ab més foras n' semim per creure l' barro de vostra iniquitat, que á totthom cana.

[No probu d' alterar per] no t' anarás, las nostres lleys no admetsen moxiganga, y si per cos vos dol deixar la ganga, la tenui ordre de tirar un carro!

J. M. GIBOLLO

(1) Huelich.

Lo director d' aquest periódich ha entrat ja en la convalecencia de sa enfermetat, pero no pot encara dedicarse á treballs intellectuals, per lo que no li ha sigut possible encars l' ocuparse del resultat del judici oral sobre lo dels petards de Tarrasa, quins tres processats han sigut abolta.

Las setmanas entrant es casi segur que l' senyor Lluana podrá tornar á encarragarse del tot de La TRAMONTANA.

Los fabricants de paper de La Ribes s' han convingut pera fer aumentar en una posta més de paper la feyna del jornal del obrer paperayre.

De mo jo que com ara que feyan 19 postas per jornal tenian de treballar tretze ó catorze horas al dia, ab las 20 postas que volen que fassin los fabricants se l' aumentará l' jornal... de prop d' una hora més de treball.

Bonas recomenacions pera que l' obrer no siga revolucionari.

Pel poble d' Almacellas anava un vellet poch menos que nú demanant caritat.

Acaba de morirse y no ha sigut poca la sorpresa dels vehins al veure que l' rector li feu un molt bon enterro, ofici á cos present, y en fi, que l' ha omplert de gori goris per tó lo arto. (Qué diuhen, que aplaudien el reverent! Alto. (Se pensan que ho ha fet de franch) ¡Ca! Lo rector era l' caixer del pobre, y á fi de salvar l' ánima, li feya perdre l' cos no menjant ni vestintse y arreplegant diners pera lersé obrir lo

forrellat celestial, per quins feyna deixá al morir una regular cantitat.

Pensar que podria ser altra cosa es no coneixé als ruchs negres.

Lo grupo lliurepensador El Progreso, de Malgrat, nos demana que insertem la comunicació que segueix al objecte de ferla arribar á noticia de tots los grupos é individualitats lliurepensadores, pera veure de formar una coalició ó unió de tots los dissidents de la religió católica.

Veus' aquí la circular de El Progreso que no poguerem enquibir en lo número passat:

Hermanos: Triste y lamentable es el estado en que nos hallamos todos los grupos que aspiramos á un fin más ideal, cual es la Justicia, la Libertad y Emancipación del género humano; pero hoy nos hallamos casi divididos, ó más bien dicho, separados é ignorantes el uno del otro, debiendo cada grupo de por sí contrarrestar y hacer frente á todos los contratiempos, ataques y vicisitudes que el enemigo común opone al progreso y educación.

No queremos ahora ocuparnos de quién sea la causa de esta separación é aislamiento, ni del porqué de la ignorancia de la fundación de una ó otra sociedad ó de uno ó otro grupo, pero sí queremos manifestaros de relación, de contención, de unión de presenciar mutua protección y apoyo en contra de los ataques que por nuestro enemigo común puedan dirigirseos, ó en las vicisitudes que alguno ó algunos de nuestros hermanos puedan experimentar en el transcurso de su vida.

Es innegable que la unión hace la fuerza, y esto mismo nos lo enseña y demuestra el clericalismo (por qué es éste fuerte? Porque se halla unido, porque está compacto y porque obedece todos á una misma consigna, por qué, pues, no hemos de hacer nosotros otro tanto! Por qué razón hemos de estar separados y divididos, sosteniendo cada grupo una lucha táctica contra numerosas ejército clericales! No sería mejor que á esas grandes masas unificadas les presentásemos grandes ejércitos de lliurepensadores? Si, no cabe duda alguna, y así podríamos arrollar de una vez al enemigo común y no gastaríamos estérilmente nuestras fuerzas.

Guiados, pues, de este ideal, los componentes del grupo lliurepensador anticlerical de Malgrat se dirigen á sus hermanos todos los lliurepensadores, para que se dignen manifestarles si quieren formar parte de la coalición ó unió de todos los grupos é individualidades lliurepensadores, á fin de presentar de acuerdo para la reunión en la que se han de sentar las bases de aquélla.

Al propio tiempo os suplican se sirvan darlas conocimiento de todos los grupos é individualidades lliurepensadores de que tengáis noticia.

Salud y fraternidad.—Malgrat 14 Noviembre de 1889.

Por el grupo, el secretario, Narciso Simón.

Diu que dava gust de veure al cacique de Santesteve Sarroviyas, un tal D. Andreu y el seu pallasso Bach, vigatá, escarransantse en convence als electors de que convenia fer un camí d' carretera pera poguer anar ab tertrons á la vivna de D. Andreu.

¡Oh! sapiencia del caciquisme. Quants n' hi ha dignes de tirar un carro! O be ab qualitats per fer de pallassos al Circo Equestre.

A conseqüencia de la huelga dels treballadors de la fabrica de gas de Manchester, aquesta ciutat ha estat tota una nit á las foscas.

Conseqüencia molt natural. Los obrers tenen lo dret de participar dels beneficis del progrés y aixís volen que se l' atenguin.

Los monopollidors del capital cada dia volen doblar lo tant per cent.

Y a questa llyra que per de prompte n' sufreig lo treballador los perjudici, está simbolizada ab las tenebras.

Ja comenzo á tenirlihi llastima! Un descendent de una familia de sang blava ha sollicitat á una opulenta casa de Málaga, una moderat piasa de criat.

¡Ah! me decudava de dirvosho: aquest subjecte no sab de llegir ni escriure.

¡Pobrets! La civillizació ha girat per ells la truyta.

Dimejnte vinent, al demasi, los registradors á ca la Ciutat tornarán á remenar... alló... alló evacuat per las urnas electorals.

Visquén y vegán, Y ¡obra l' ull poble!

—Be, ara sense l' ajustament dels rius, font-rodonas, sples, etc., etc., y moltes més etcéteras, sense tota aquella farfameja, deurem anar molt millor, eh?

—Que vols que t' diga, Tófol, me sembla que tots son uns... la ho diu lo ditxo: De moliner pots mudar...

—Peró al menos no hi haurá aquelles inno-

ralitats, ni aquells derrotxes de *champany* y de diners...

—Això... espero veure venir (sabs? Perque la burgesia, —burgesos son aquestos com ho eran los altres, jentens)—la burgesia no 's para may per dibuixa més ó menos, en particular quan no ho paga la seva butxaca sino las costelles del pobre.

—Si la administració es bona y honrada encara del mal lo menos.

—¿Que vols que 't diga, noy? Jo crech que l'enemich, —jo tinc per-enemich tothom que pega, mana y cobra, —l'enemich com més brétoles es, millor; aixís se fa més antipàtic, se des-acredita, treu la vena dels ulls ais que com tu encara somian truytas esperant un govern honest, liberal y bo.

No varem sentir res més.

Era una conversa que tenian al pla de la Boqueria un manobre y un emblanquinador, ó sian un parell de descamisats.

De vegadas boigs fan bitlles.

Y los descamisats por ser edifiquin la societat del porvenir.

¿No heu vist a las Cortes y al Senat quinas renyinas?

Sembla que tingin molta formalitat de vegadas la gent política.

D. Paco Rius y Xiulet, aquell senyor enamorat de si mateix, imatge de la burgesia dels nostres temps, es a dir: tonto y presumit, etc., etc., a la tra-sa va donarse compte de lo malparat que deixava lo respecte a las lleys, ab alló de la seva reelecció, y l'home ¿quina te n'ha fet? com que té molt talent, pero molt, una cosa extraordinaria, va redactar un document patètic, conmovedor, reconeixent que ell no podia desempenyar lo càrrech com a lley-Mellado, donant las gracias als poquíssims que 'l votaren y dihent, —aixó sobretot, —que per ell la reelecció significava l'aprobació de tots sos actes.

Se coneix que 'l senyor marqués (¡xésim!! m'ha vingut un estornut) no té parents que l'alabin ¡pobre home!

Tot plegat, donchs, no ha estat més que comedia. ¡Com tot lo del sufragi!

Decididament las farças mal dissimuladas se fan del domini públich y ja no causan més que un efecte:

Fàstich y llàstima.

¡Infelís burgesia!

A Bianes s'ha fet la inscripció civil d'un fill del librepensador I. Verdaler, ab gran congoix de la gent del negoci de la llana de clatell.

Venga de ahí, que diuben los castellans, y tots los clatells no tardarán a quedar més nets que una patena.

Dilluns d'aquesta setmana s'ha inaugurat a Olesa una escola laica.

Felicitem per tal avens als liberals d'aquella població, no dubtant que recullirán a temps per sos fills los bons fruits que la ensenyansa laica reporta.

S'ha donat a conèixer un nou grupo librepensador, titulat *El A. B. C.*, establert a Sabadell, tenint son domicili en lo carrer de la Estrella, 16.

N'hem rebut los estatuts, que son breus, compendiosos, liberals de bona mena, y nos han agradat perque ab un xich més que 's repulissen serían una obra mestra.

Lo grupo *A. B. C.*, de Sabadell, té aspiracions nobles, humanitarias, elevadas y encara que 's proposa realisarlas dintre una esfera modesta, sense pretençons, esperem donar més de un que sentir al bestiar de llana y als pastors negres, a qui preocupava vivament la creixensa dels nostros ideals, demostració inequívoca de que 'l sol dels llanuts se 'n va a la posta.

Viva 'l grupo librepensador *A. B. C.*!

S'ha publicat lo primer número de una revista mensual titulada *El Progreso*, nom ben simpàtic, que ve a ser lo portaveu de la escola laica del mateix nom, establerta a Sans.

Molt nos ha agradat l'article d'entrada perque condensa be la idea que tenim de la ensenyansa laica, y després nos havém fixat en los

detalls que portá del colégi, que fundat lo primer d'Agost d'enguany, conta ja ab 82 alumens de dia y 74 de vespre.

La escola fou fundada baix los auspícis del Centro de paletas, Trabajadores de pedreras y Agricultores de Sans.

Bonas condicions del local, bona claror tant de dia com de nit, parament fet exprés la major part, ademés de un sistema recomanable d'ensenyansa, tot aixó diu que 's troba en aquell colégi, cosa fàcil de comprobar per quant los directores tenen molt gust en deixar visitar l'establiment durant las horas de classe, que son de 8 a 11 del matí, de 2 a 5 de la tarde y de 7 a 9 del vespre.

Veyém ab mo'ta satisfacció la prosperitat de aquesta escola laica y destijém posi fondas atrets.

Y que ademés treguda

*****

¡SOGRAS!

La sogra, es lo sér que jo estimo més de la terra, ella janyu busca guerra, procura qu'esteu aó y bó.

Dintre de lo alegre riu en mitj la tristó, fins plora, en fi, qu'és una senyora de bon gènol, poch actiu. Ella acontenta molt bé al seu gènol, si s'enfada, janyu cap etzegallada fa ab lo gasto del dinol.

Y que no vos mortifica dihent bé ó mal de sa filla, que sol anarne senilla encare que siga rica, y ab alguna cosa seva sempre vos diastru, ¡molt bé!

Potser aixís jo lograré que de goig... mori la meva.

J. ANGLI.

No fa molt en la esquillada població de Carme, un dijous a la tarde los xicots que feyan festa d'estudi, eran a jugar a la riera, quan de sobre veuhen venir una especie de garrinada, que 's entusiasma y corregerren a buscar los demés xicots del poble perque 's ajudessin a fer la recepció.

Pels carrers la brivalla cridava tota alegre: —¡Noys! ¡venen freres! ¡Noys! ¡venen freres! Y tots compareixen a la palanca de la riera.

Arriban allí prop los papus bruts de aspecte salvatge, y al veure tanta ovació preparada degué semblarlos que 'l poble anava a convertirse en Teatro fent ells de graciós, cosa que 's devia fer ben poca gracia, y giran cúa sense atrevirse a entrar al poble.

La gentada de donas y criatures comensa a cantarlos la cartilla, cridantlos ¡ganduls! ¡bagarros! y la canalla pedra va y pedra ve, seguintlos un bon tros, fentlos aixís una mica dignes de la vida eterna, expiant la culpa de la seva ganduleria y la bruticia que portan, amen de la llengua bruta que ensenyen per tot arreu.

De poch va venir com no se 's aixeca lo somatent.

Y aixó va portar cúa. ¡Tractantse de garrins! Enfadats d'haverse vist apedregats, trobaren més lluny un home que sembrava, y ab tó profètic-bestia li digueren:

—Company: aquest blat florirá y no granará. Preguntá ell per qué y no li saberen dir. (Se veu que son ben curts de gambals, quan no poden parlar llepissós).

L'home feu ademán de tirarlos l'cyna per entre cap y coll, detenintse per rahó de ser una colla las feras que anavan juntas.

Unas quantas recepcions pel estil y aviat quedavan sense ganduls d'hàbit brut aquestos pobles que ells van a pervertir ab la seva baixa y bruta oratoria.

¡Que hi tornin a Carme!

La següent escena no es copiada de cap autor realista, sino presa del natural.

Som dintre la fàbrica de missas de Sabadell y al peu d'una gabiá de pecats. Escoltém.

—M'acuso, pare confessor, d'haver caygut en baixesa...

—Bé y que...

—Que he resultat embrassada, pobre de mí.

—¿Quin es l'estat de vosté?

—Viuda, fa tres anys.

—Donchs d'aquest pecat aquí no la puch absoldre. Deixis veure aquesta tarde.

Y naturalment, qui es capás d'anarse a confessar també es capás de compareixer a la cita d'un capellá en l' hora que no té feyna.

Arriba la tarde, busca 'l confés y lo troba...

tot armat y disposat per absoldrel 'l pecat.

—Entreu, entreu aquí, —y la porta en un lloch fosch.

—Aquí hem de ser franchs, —li diu, y cambiant lo tractament afegeix: —Si vols que 'l absolsa aquest pecat n'havém de fer nosaltres dos també.

La viuda, que anava per llana y se trobá esquilada, comensa a esverarse y a cridar.

Y tota ella que 'l ruch-tó va dirli:

—Vina, no tinguis por, que no 't faré mal, no! Vina, vina aquí que ja está a punt... no tingas temor, que anire alerta en tot y per tot!

(Una carta feta per encàrrech de la interessada nos garantisa la certitud de semblant atenta, que no necessita altre comentari que una vara de freissa).

Podém donar alguna notícia més del atropello salvatge ocasionat per un capellá a la porta de cal Andreu de Lleyda, en la persona de una dona embrassada.

Lo cleri-ruch atropellador se diu Anton Torrelles y temps enrera feu de las sevas en una pobre criada, segons nos diuhen de Lleyda, atropellanta y no sent castigat, com ara tampoch ho ha sigut prou.

Diuhen que 'l gobernador va tenir coneixement del atropello de la dona embrassada, que lo metje del crim la visitá per ordre superior, y... total al escarbató salvatge li han imposat una petite multa.

¡Ojo, donchs, al acostarse a missa! ¡ojo! ¡que hi ha cada capellá que atropella impunement, que es més de teme que un cafre!

Lo rector de Masarrah ha cridat desde la trona contra uns que ballaven ab un orga, dihent que *casa d'orgas casa de dimonis*.

Aquestos rectores de missa y olla sempre surten ab noves definicions *dogmáticas* capassas de fer riure al més seriós de tots los inglesos.

Sens ells lo catolicisme apenas fora gens divertit.

XARADA

La primera s'explica, los personatges, riu espanyol *Tercera* y quarta un estro. Las quatre juntas pintoresch y rich poble de Catalunya.

ANACRAMA

La total fa prop d'un mes que 's troba molt delicada, y 'l metje, senyor Rosés, li ha dit que una temporalitat al poble de *Tot passat*.

J. SAURI

SOLUCIONS

A LAS CABALLAS DEL NÚMERO ANTERPASSAT ANAGRAMA.—CARR. SACR.—SINONIMIA.—CORIL.

A LAS DEL NÚMERO PASSEAT GEROGLIFICO.—Per igualadine Igualada. TRIMCA.—CLOCAR.—Lo plor de la madrastra.

Tip. «La Academia» Ronda de la Universidad, 6, Barcelona

Almanach de La Tramontana

per l'any 1890

CALENDARI POSITIVISTA PREU UN RAL

Se ven als kioschs y a fora en casa de tots los corresponals de LA TRAMONTANA